

AYOLLAR YUBKASI UCHUN MODEL TANLASH VA MODELLASH

Kodirova Matluba Rozikovna

Farg'ona ICHSHUI maxsus texnikumi

ishlab chiqarish ta'lim ustasi

Annotatsiya. Mazkur maqolada ayollar yubkasi modellarini tanlashda matoning tuzilishi va fasl bilan bog'liq omillar muhimligi tahlil etilgan. Matoning fizik xossalari – zichligi, oqimlanuvchanligi, elastikligi va nafas oluvchanligi, yubka shakliga va estetik ko'rinishiga qanday ta'sir ko'rsatishi keng yoritilgan. Qattiq va yumshoq matolar o'rtasidagi farqlar, ularning turli figura turlariga mosligi, shuningdek mavsumga qarab mato tanlashning ahamiyati izohlangan. Yozgi, kuzgi, qishki va bahorgi mavsumlar uchun mos materiallar tavsiflangan, parvarish jihatlari ham inobatga olingan. Ushbu maqola moda dizaynerlari, tikuvchilik mutaxassislari va ayollar kiyimini modellashtirish bilan shug'ullanuvchilar uchun amaliy qo'llanma bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Yubka modeli, mato tuzilishi, fasl, moda dizayni, figura turlari, qattiq matolar, oqimlanuvchan matolar, mavsumiy kiyim, parvarish osonligi, ayollar kiyimi.

Abstract. This article analyzes the importance of fabric structure and seasonal factors in choosing women's skirt models. The physical properties of the fabric - density, flowability, elasticity and breathability - are widely covered, how they affect the shape and aesthetic appearance of the skirt. The differences between hard and soft fabrics, their suitability for different body types, as well as the importance of choosing fabrics depending on the season are explained. Suitable materials for the summer, autumn, winter and spring seasons are described, and care aspects are also taken into account. This article serves as a practical guide for

fashion designers, sewing specialists and those involved in modeling women's clothing.

Keywords: Skirt model, fabric structure, season, fashion design, figure types, hard fabrics, flowy fabrics, seasonal clothing, ease of care, women's clothing.

Kirish.

Ayollar kiyim-kechaklari orasida yubka nafaqat estetik go'zallikni, balki nafislik va ayollik ramzini ifodalovchi muhim libos turlaridan biridir. Yubka ayolning tashqi qiyofasini uyg'unlashtirish, figura kamchiliklarini niqoblash va uslubiy yaxlitlik yaratishda asosiy rol o'ynaydi. Shu boisdan ham yubka modelini tanlashda dizayner nafaqat modadagi tendensiyalarni, balki ayol figuraning morfologik xususiyatlari, bo'y uzunligi, tana proporsiyalari, hayot tarzi va kiyimning funksional vazifasini chuqur tahlil qilishi zarur. Yubka modellari xilma-xil bo'lib, har bir turli figura va holatga mos variant mavjud — qalam yubka, Asimon, pliseli, drapali, qiya kesimli, asimmetrik va hokazo. To'g'ri tanlangan yubka modelini modellashtirish esa tikuvchilikda muhim bosqich bo'lib, kiyim konstruktsiyasini yaratish, andozalash va ishlab chiqarishga tayyorlash jarayonlarini o'z ichiga oladi[1]. Ushbu maqolada aynan yubka tanlash mezonlari, modellashtirish tamoyillari hamda figura turlariga mos variantlar ilmiy va amaliy yondashuv asosida tahlil qilinadi.

Tahlil va natijalar.

Ayollar yubka modellarini to'g'ri tanlash dizaynerlikda ham, kundalik kiyinish madaniyatida ham muhim jihatlardan biridir. To'g'ri tanlangan yubka nafaqat tashqi ko'rinishni estetik jihatdan yaxshilaydi, balki ayolning o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, uning imijini to'g'ri shakllantiradi. Yubkani tanlashda bir qator mezonlarga asoslanish zarur, bu mezonlar o'zaro bog'liq va bir-birini to'ldiruvchi omillar majmuasini tashkil etadi.

1. Tana tuzilishi (figura turi) asosiy mezon sifatida

Tana tuzilishi yubkaning siluetini belgilovchi eng muhim omildir. Ayol figuralari shartli ravishda to‘rt asosiy turga bo‘linadi:

- **“Soat stakani”** – bel, ko‘krak va sonlar o‘rtasida muvozanat mavjud bo‘lgan holat. Ushbu turdagi ayollar deyarli barcha yubka modellarini kiya oladi. Ayniqsa, qalam yubkalar, belni ajratuvchi yubkalar ushbu figuraning tabiiy go‘zalligini yanada ta’kidlaydi.

- **“Armud”** – sonlari keng, beli esa tor ayollar. Bunday figuralar uchun A-simon yoki qiya kesimli yubkalar ideal tanlov bo‘lib, sonlar kengligini yumshatadi, figuraning pastki qismiga muvozanat beradi. Shuningdek, yengil matolardan tikilgan yubkalar qulaylik yaratadi.

- **“Olma”** – qorin qismi oldinga chiqqan, son va bel o‘rtasida katta farq bo‘lmagan figura. Bu turdagi ayollar uchun to‘g‘ri kesimli, choksiz yoki minimal detalga ega yubkalar tavsiya etiladi. Bel chizig‘i yuqoridan boshlangan modellar qorinni yashirishda yordam beradi.

- **“To‘g‘ri chiziqli” (yassi figura)** – bel va sonlar orasidagi farq kichik bo‘lib, asosan tekis figura. Ko‘p qatlamli, pliseli, yelpig‘ichsimon va drapali yubkalar bu figura turiga hajm qo‘shadi va chiroyli siluet yaratadi.

Bo‘y uzunligi va tana proporsiyasiga qarab yubka modelini tanlash

Ayollar yubkasi modelini tanlashda bo‘y uzunligi va tana proporsiyasi muhim estetik va amaliy mezonlardan biridir[2]. Bo‘y va tana tuzilishi o‘zaro uyg‘un bo‘lmaganda, noto‘g‘ri tanlangan yubka modeli tashqi qiyofani nomutanosib, hattoki noqulay ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli har bir ayol o‘zining bo‘y balandligi, oyoq uzunligi, bel chizig‘i va umuman figura balansini inobatga olib, yubka modelini tanlashi kerak.

Past bo‘yli ayollar uchun:

Past bo‘yli (150–160 sm gacha) ayollar tanasini vizual cho‘zuvchi, belni ta’kidlovchi, tizzadan yuqori yoki tizzaning o‘rtasida yakunlanadigan yubkalarni tanlashi tavsiya etiladi. Ayniqsa, tor kesimli “qalam yubka” yoki A-simon, yengil

oqimlanuvchan matodan tikilgan model ayolni balandroq va nozikroq ko'rsatadi. Bel chizig'i balandroq bo'lgan yubkalar oyoqni uzunroq qilib ko'rsatadi, bu esa umumiy siluetni balanslashtiradi. Vertikal chiziqlar, uzun plise yoki yengil drapalar ham vizual balandlik yaratadi.

O'rtacha bo'yli ayollar uchun:

O'rtacha bo'y (160–170 sm) universal hisoblanadi va bunday ayollar deyarli har qanday yubka turini tanlashi mumkin. Shu bilan birga, tana proporsiyasiga qarab qalin belbog', g'ijjakli, ko'p qavatli yubkalar, geometrik naqshlar yoki asimmetrik kesimlar qo'llanilishi mumkin[3]. O'rtacha bo'yli ayollar figura turiga ko'ra yubkaning uzunligi va kengligini muvozanatlashtirishlari kerak.

Baland bo'yli ayollar uchun:

Baland bo'yli (170 sm dan yuqori) ayollar ko'pincha uzun yubkalarni (maxi yoki midi) ishonch bilan tanlashi mumkin. Ular A-simon, ko'p qatlamli, kengayuvchi yoki g'ijjakli modellarni bemalol kiya olishadi. Biroq, haddan ortiq tor yoki tizzadan yuqori yubkalar balandlikni bo'rttirib, figura uyg'unligini buzishi mumkin. Keng yubkalar, naqshli matolar, gorizonta bezaklar balandlikni muvozanatlab, yanada estetik ko'rinish beradi. Shuningdek, keng etakli yubkalar ayolga nafislik va harakatda yengillik bag'ishlaydi.

Tana proporsiyasida oyoqning tanaga nisbati katta rol o'ynaydi. Uzun oyoqli ayollar uchun deyarli barcha yubka uzunliklari mos tushadi. Qisqa oyoqli ayollar esa oyoqni ko'proq ochuvchi, beldan yuqoriroq boshlanuvchi yubkalarni tanlashlari kerak. Keng plise, to'g'ri kesim va o'rtacha uzunlikdagi modellar siluetni vizual uzaytiradi.

Ayollar yubkasini modellashtirishda va tanlashda matoning fizik xossalari – ya'ni uning tuzilishi, zichligi, oqimlanuvchanligi, elastikligi va nafas oluvchanligi, shuningdek fasl (mavsum) bilan bog'liq iqlimiy omillar muhim rol o'ynaydi[4]. Matoning qanday ekanligi yubkaning shaklini, harakatlanishini, inson tanasiga moslashuvchanligini va estetik ko'rinishini belgilaydi. Bundan tashqari, faslga

qarab mato tanlash insonning sog‘lig‘i, qulayligi va umumiy kiyinish madaniyatiga bevosita ta‘sir ko‘rsatadi.

Matolar strukturasi bo‘yicha ikki asosiy turga bo‘linadi:

- **Qattiq va zich matolar** – masalan, kostyum matosi, jin, gabardin, tukli to‘qima matolar. Bu matolar yubkaning shaklini yaxshi ushlab turadi, siluetni aniq va rasmiy ko‘rinishda ko‘rsatadi. Ayniqsa, qalam yubkalar, to‘g‘ri kesimli yoki strukturali yubkalar uchun mos keladi.

- **Yumshoq va oqimlanuvchan matolar** – masalan, viskoza, shifon, ipak, saten, krep. Bunday matolar harakatga moslashuvchan, havo o‘tkazuvchi va engil bo‘lib, ayolning harakatida yengillik va noziklik yaratadi. Bu turdagi matolar A-simon, yelpig‘ichsimon, pliseli yoki ko‘p qavatli yubkalar uchun qulay hisoblanadi.

Matoning tuzilishi shuningdek, figura kamchiliklarini niqoblashda yordam beradi. Masalan, yupqa sonlarga ega ayollar uchun hajm beruvchi qalin matolar mos kelsa, yirik sonli ayollar silliq, oqimlanuvchan va qoramtir matolarda yanada uyg‘un ko‘rinadilar.

Har fasl o‘ziga xos mato tanlovini talab qiladi[5]. Agar yubka mavsumga mos kelmasa, u qulaylik bermaydi, aksincha noqulaylik va sog‘liq muammolarini keltirib chiqaradi.

- **Yozgi mavsum** uchun matolar engil, nafas oluvchi, havo o‘tkazuvchi bo‘lishi zarur. Paxta, shifon, batist, krep, atlas, adras kabi tabiiy yoki tabiiy asosli matolar issiqda tanani issiqdan himoya qiladi. Bunday yubkalar keng, yengil, havo aylanishini ta‘minlaydigan kesimlarda bo‘ladi.

- **Kuzgi-murakkab faslda** biroz zichroq matolar talab etiladi. Kostyum matosi, sershaxa viskoza yoki gabardin kabi matolar salqin havoda iliqlikni saqlaydi, lekin og‘irlik qilmaydi. Bu mavsumda dizaynerlar o‘rtacha uzunlikdagi, qatlamli yoki cho‘zilgan yubkalarni tavsiya etadilar.

- **Qishki mavsumda** matolar issiqlikni saqlovchi, qalin va yomg'ir-havoga chidamli bo'lishi kerak. Palto matolari, flanel, junli to'qimalar, bolon yoki trikotaj asosli zich matolar qishki yubkalar uchun afzaldir. Ko'p hollarda bu yubkalar bilan qalin kolgotka yoki ichki qavat kiyiladi.

- **Bahor** – o'tish fasli bo'lib, matolar har ikki tomonga mos bo'lishi kerak: iliqlikni ushlab tura olishi bilan birga, yengil va yumshoq bo'lishi ham kerak. Krep, elastik paxta yoki kostyum matosi asosida tikilgan yubkalar tavsiya etiladi.

Yubkani tikishda ishlatiladigan mato nafaqat estetik, balki parvarish jihatidan ham qulay bo'lishi kerak. Ishda yoki kundalik hayotda faol bo'lgan ayollar uchun dazmollashga ehtiyoj sezilmaydigan, tez quriydigan va kir bo'lmaydigan matolar qulaylik yaratadi. Shu sababli sintetik aralashmali, elastanli matolar ham keng qo'llaniladi.

Xulosa

Yubka modellarini tanlashda matoning tuzilishi va mavsumiy mosligi ayol kishining nafaqat tashqi ko'rinishini, balki qulaylik, sog'lomlik va estetik uyg'unlikni belgilovchi muhim mezonlardandir. To'g'ri tanlangan mato va model tanani estetik ifodalaydi, harakat qulayligini ta'minlaydi hamda mavsumiy sharoitga mos bo'ladi. Qattiq va zich matolar rasmiy ko'rinish, yumshoq va oqimlanuvchan matolar esa yengillik va noziklik beradi. Mavsumga qarab mato tanlash esa kiyimning funktsionalligini oshiradi. Matoning parvarishlanishiga e'tibor qaratish esa kundalik hayotda amaliylikni ta'minlaydi. Shu boisdan yubka tikishda yoki xarid qilishda bu omillarni hisobga olish har tomonlama muvofiqlikni ta'minlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Миронова, Л.В. (2018). *Материаловедение швейного производства*. Москва: Академия.

2. Хамраева, М.Ш. (2022). *Zamonaviy ayollar kiyimini modellashtirish asoslari*. Toshkent: O'zbekiston nashriyoti.
3. Saydalieva, G. (2020). "Yubka modellari va mato tanlashda figuraga moslashtirish yondashuvlari", *Textile Design*, №2, 45–51-bet.
4. Woven Fabrics in Fashion Design. (2021). *Fashion Journal*, Vol. 14, Issue 3, pp. 105–112.
5. Norman, K. (2019). *Textiles and Fashion: Materials, Design and Technology*. Woodhead Publishing.
6. Valiev, G. N., & Khomidov, V. O. (2020). Study of the Shape of a Balloon of Natural Silk Thread When Winding From a Fixed Packing. *International Journal of Advanced Research in Science, Engineering and Technology (IJARSET)*, 7(8), 14733.
7. Валиев, Г. Н., Хомидов, В. О., & Турдиев, М. (2020). Особенности формы баллона нити натурального шёлка при сматывании с неподвижной паковки. Физика волокнистых материалов: структура, свойства, наукоемкие технологии и материалы (SMARTEX), (1), 24-29.
8. Касымов, Ш. С., Хайдаров, З., Хомидов, В. О., Юлдашев, Х. Т., & Отажонов, С. М. (2011). Исследование влияния токового усиления на фотоэлектрографические и выходные характеристики преобразователя изображений ионизационного типа. Физическая инженерия поверхности.
9. Касымов, Ш. С., Парицкий, Л. Г., Хайдаров, З., Хомидов, В. О., & Отажонов, С. М. (2010). О возможности усиления фототока плазмы газового разряда в преобразователях изображений ионизационного типа. Фізична інженерія поверхні, (8, № 3), 214-221.
10. Samievna, T. S., Mirkomilovna, R. M., & Obidovich, K. V. (2021). The professional pedagogical activity in modern education. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(9), 275-277.
11. Akbarov, K., Alimov, N., Otazhonov, S. M., & Khomidov, V. O. (2010). The external impact on photoelectric properties of nano-crystal p-CdTe films.